

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглянуто особливості функціонування підприємств житлово-комунального господарства. Встановлено основні фактори, що впливають на безпеку їх функціонування. Представлено основні проблеми формування системи економічної безпеки підприємств житлово-комунального господарства

Ключові слова. економічна безпека, підприємство житлово-комунального господарства, споживач

Abstract. Features of functioning of housing and communal services enterprises are considered. The basic factors influencing the safety of their functioning are established. The main problems of forming the system of economic security of enterprises of housing and communal services are presented

Key words. economic security, housing and communal enterprise, consumer

Житлово-комунальний комплекс – це одна з важливих та пріоритетних галузей національного господарського комплексу України і є важливою складовою частиною в системі життєзабезпечення населення країни, тому підйоми або спади його розвитку прямо впливають на рівень економічної безпеки споживача житлово-комунальних послуг.

Житлово-комунальний комплекс України сьогодні є одним з найбільш проблемних напрямків державної політики. Криза житлово-комунального господарства почалась в період започаткування ринкової реформи, коли не розраховуватись за комунальні послуги стало звичайним явищем. Наслідком таких не платежів стала відсутність модернізації основних засобів та мереж, що триває до сьогодні, проте за весь цей час так і не було вироблено заходів виведення комунального господарства з кризового становища. Низька якість наданих послуг, надмірно високі ціни за надані послуги, колосальні фінансові та енерговитрати на виробництво та доведення до кінцевого споживача комунальних послуг, все це ще раз доводить об'єктивну необхідність реформування житлово-комунального комплексу [1].

Однак з одного боку ми розуміємо необхідність реформування ЖКГ, а з іншого боку на процес реформування всієї галузі потрібні колосальні фінансові ресурси, яких на сьогоднішній момент в державній казні не має. Ускладнює ситуацію і розуміння того, що інвестиції на реформування ЖКГ – це довгострокові соціальні інвестиції, і прибуток від яких можна буде отримати в дуже далекій перспективі, відповідно приватні інвестори не бажають вкладати ресурси в ЖКГ [2].

Важливою характеристикою житлово-комунального господарства є збереження відповідальності за стабільне, надійне і якісне надання послуг споживачам. В сучасних умовах економічна безпека підприємств житлово-комунального господарства відіграє виняткову роль у його діяльності. Економічна безпека підприємств ЖКГ – це стан підприємства, який характеризується стійкістю до внутрішніх та зовнішніх загроз, здатністю забезпечити реалізацію власних економічних інтересів, ефективно функціонувати та розвиватися в умовах конкуренції та господарського ризику.

Щодо індивідуальної економічної безпеки споживачів у сфері житлово-комунального господарювання можна стверджувати, що якщо споживача не забезпечено послугами необхідного рівня та якості то відбуваються негативні явища у взаємодії покупця і продавця житлово-комунальних послуг, зокрема:

1. споживач не отримує послугу або отримує за завищеною ціною;
2. відсутній зручний режим роботи виробників і виконавців житлово-комунальних послуг;
3. споживач стає не поінформованим, відповідно до законодавства, про реалізацію місцевих програм у сфері житлово-комунального господарства, а також щодо відповідності якості житлово-комунальних послуг до нормативів, норм, стандартів і правил;
4. споживач не має можливості укладання договорів із підприємствами різних форм власності на вироблення та/або виконання житлово-комунальних послуг;
5. споживач не має можливості здійснювати контроль за дотриманням законодавства щодо захисту своїх прав у сфері житлово-комунальних послуг [3, с. 169].

Сукупність зазначених негативних моментів свідчить про незадовільний стан захищеності його споживачів та економічних інтересів і безпечної роботи житлово-комунальних підприємств, подальше функціонування яких відбувається в умовах ризиків і загроз економічній безпеці підприємств та споживачів житлово-комунальних послуг. Наприклад: Стрімке зростання тарифів до ринкового рівня та не-спроможність більшості споживачів сплачувати за послуги, проблемами у формуванні системі субсидування наявній складності в порядку їх отримання, сфера економічних відносин між виконавцями та виробниками у процесі проведення тендеру чи укладання договору на вироблені чи поставлені послуги, економічні відносини між виробниками та споживачами щодо інформування споживача про перелік житлово-комунальних послуг, їх вартість, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання, порядок надання житлово-комунальних послуг, тощо.

Щодо економічної безпеки споживача послуг ЖКГ можна сказати, що найбільший ризик завищення вартості послуги виникає саме в цій сфері економічних відносин. Проблема полягає в тому, що система державних закупівель була та досі залишається найбільш корумпованою галуззю. Найчастіше трапляється, що переможцями конкурсних торгів виявляються зовсім не ті, хто пропонував нижчу ціну чи якісніший товар [4].

Невдоволення споживачів викликають: недосконалість тарифної політики та системи соціального захисту у сфері ЖКГ, неякісне надання житлово-комунальних послуг, не ефективне управління власністю в житловому господарстві, неефективне функціонування комунальних підприємств галузі, низький рівень поінформованості. Серед проблемних питань, які виникають у процесі надання житлово-комунальних послуг, суттєвим є неефективне використання бюджетних коштів у сфері житлово-комунального господарства.

Висновок: На сучасному етапі реформування житлово-комунального господарства України супроводжує низка споживчих ризиків. Одним із ключових ризиків є надмірні темпи й масштаби самоусунення держави від функцій із контролю за дотриманням галузевих норм і нормативів якості продукції й послуг, а також захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг у поєднанні з недосконалістю механізмів регулювання конкурентного середовища й ціноутворення у сфері житлового господарства та комунального обслуговування. Доповнює висвітлену проблематику непрозорість і недоступність інформації щодо ефективності використання бюджетних коштів, які спрямовують у житлово-комунальну сферу.

Ураховуючи зазначене, стає зрозумілим, що забезпечення економічної безпеки підприємств житлово-комунального господарства потребує нової стратегії, яка б орієнтувалась на кінцевого споживача щодо найбільш повного задоволення його потреб та захисту економічних інтересів на основі визначення та досконалого вивчення наявних зон ризику і загроз задля виявлення шляхів їх подолання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шкурко О. В. Особливості забезпечення економічної та фінансової безпеки діяльності ЖКГ / О. В. Шкурко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/38684/1/186-188.pdf>
2. Мізік Ю. І. До питання комплексної оцінки рівня фінансово- економічної безпеки підприємств житлово- комунального комплексу / Ю. І. Мізік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/38837/1/49-51.pdf>
3. Кириченко О. А. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи: монографія / О. А. Кириченко, І. А. Білоусова, В. С. Сідак. – К.: Дорандо-друк, 2010. – 437 с.
4. Харченко О. С. Науково-методичний підхід до управління платоспроможністю в системі фінансової безпеки підприємств житлово-комунального господарства / О. С. Харченко // Ефективна економіка. – 2013. – № 8. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4350>

Вітюк Анна Валеріївна – канд. екон. наук, старший викладач кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця anna_vitiuk@ukr.net

Сидорук Вікторія Олександрівна – студентка факультету менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця,

Anna Vitiuk – Ph.D., (Ec.), Senior lecturer of Management, Marketing and Economics Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, anna_vitiuk@ukr.net

Viktoriia Sidoruk – student of Faculty of management and informational security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.